

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **M. B.**

skazanego z art. 157 § 2 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 10 kwietnia 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego - na
niekorzyść skazanego,

od wyroku Sądu Rejonowego w T.

z dnia 11 października 2017 r., sygn. akt II K [...],

I. oddala kasację;

**II. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

W dniu 28 lipca 2017 r. Prokurator Rejonowy w T. skierował do Sądu Rejonowego w T. wniosek w trybie art. 335 § 1 k.p.k. o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy M. B. za to, że:

- w dniu 24 czerwca 2017 r. w B., dokonał uszkodzenia ciała T. W. w ten sposób, że popchnął go na ziemię, a następnie kilkakrotnie kopnął w głowę, w wyniku czego pokrzywdzony doznał otwartej rany powieki i okolicy oczodołowej,

co spowodowało u niego naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni, to jest, za występki z art. 157 § 2 k.k.;

- w dniu 24 czerwca 2017 r., w B., kierował groźby karalne pozbawienia życia pod adresem T. W., które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonego uzasadnioną obawę, że mogą zostać spełnione, to jest, za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k.

Nadto prokurator wniósł o wymierzenie uzgodnionej z oskarżonym kary – za każdy z tych czynów po 3 miesiące pozbawienia wolności oraz kary łącznej w rozmiarze 4 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na roczny okres próby oraz o zobowiązanie oskarżonego, na podstawie art. 72 § 1 pkt 4 k.k., do poszukiwania stałej pracy zarobkowej (k. 37 - 38).

Sąd Rejonowy w T. wyrokiem z dnia 11 października 2017 r., w sprawie o sygn. akt. II K [...], uwzględniając na posiedzeniu wniosek prokuratora, orzekł w następujący sposób:

1/ uznał oskarżonego M. B. za winnego tego, że w dniu 24 czerwca 2017 r. w B., przy ul. Ś., dokonał uszkodzenia ciała T. W. w ten sposób, że popchnął go na ziemię, a następnie kilkakrotnie kopnął w głowę, w wyniku czego pokrzywdzony doznał otwartej rany powieki i okolicy oczodołowej, co spowodowało u niego naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni, czym wyczerpał ustawowe znamiona występkę z art. 157 § 2 k.k. - i za to skazał go na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

2/ uznał oskarżonego M. B. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt 2, czym wyczerpał ustawowe znamiona występkę z art. 190 § 1 k.k. - i za to skazał go na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

Na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu M. B. karę łączną 4 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary łącznej warunkowo zawiesił tytułem próby na okres 1 roku, a na podstawie art. 72 § 1 pkt 8 k.k. zobowiązał oskarżonego M. B. do poszukiwania stałej pracy zarobkowej.

Wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się dnia 19 października 2017 r.

Od tego wyroku kasację wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, który na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył go w całości

na niekorzyść skazanego M. B.. Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 6 i 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wadliwego wniosku prokuratora i wydaniu na posiedzeniu w dniu 11 października 2017 r. wyroku skazującego M. B. za przestępstwa z art. 157 § 2 k.k. oraz z art. 190 § 1 k.k. i orzeczeniu uzgodnionej z oskarżonym kary łącznej 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na roczny okres próby, to jest, z rażącą obrazą przepisu prawa karnego materialnego - art. 69 § 1 k.k., bowiem prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w T., z dnia 30 sierpnia 2004 r., sygn. akt VII K [...], który nie uległ zatarcu w chwili popełnienia przestępstwa będącego przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, został on skazany za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, co uniemożliwiało warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności w niniejszej sprawie.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego podlegała oddaleniu, chociaż trzeba zaznaczyć, że trafnie w niej wskazano, iż wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 11 października 2017 r. zapadł z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego oraz materialnego, wskazanych w zarzucie skargi. Rzecz jednak w tym, że w realiach procesowych niniejszej sprawy uwzględnienie kasacji nie było możliwe.

Ma rację skarżący gdy podnosi, że po nowelizacji przepisów wprowadzonej przez ustawę z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396, ze zm.), od dnia 1 lipca 2015 r. warunkiem dopuszczalności zastosowania przez sąd przepisu art. 69 § 1 k.k. i warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności jest, aby sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był skazany na karę pozbawienia wolności. Przy czym, w art. 69 § 1 k.k. chodzi o każde uprzednie skazanie na karę

pozbawienia wolności, niezależnie od tego, czy została ona orzeczona jako kara bezwzględna, czy jako tzw. kara zawieszona (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2016 r., III KK 134/16, KZS 2016, z. 11, poz. 14*).

Tymczasem z akt przedmiotowej sprawy wynika, że wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 30 sierpnia 2004 r., w sprawie o sygnaturze akt VII K [...], M. B. skazany został za umyślne przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat. Postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2006 r. zarządzono wykonanie tej kary, zaś postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 grudnia 2007 r., skazany uzyskał warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności, przy czym Sąd ustalił okres próby do dnia 6 grudnia 2009 r. (k. 32). W takiej sytuacji - stosownie do przepisu art. 82 § 1 k.k. – jeżeli w okresie próby i w ciągu 6 miesięcy od jej zakończenia nie odwołano warunkowego zwolnienia, karę uważa się za odbytą z chwilą warunkowego zwolnienia. W rezultacie, datą wyznaczającą początek okresu wymaganego do zatarcia skazania w sprawie VII K [...] Sądu Rejonowego w T., było warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanego z odbycia reszty kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2004 r., to jest, dzień 6 grudnia 2007 r. Stało się tak zgodnie z regułą z art. 123 k.p.k., jako że z akt sprawy nie wynika, aby w stosunku do skazanego zapadło postanowienie o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Okres wymagany do zatarcia skazania, określony w art. 107 § 1 k.k., upływał zatem po 10 latach od daty warunkowego przedterminowego zwolnienia skazanego, a więc dopiero w dniu 6 grudnia 2017 r. Zgodnie z tym przepisem, w razie skazania na karę pozbawienia wolności wymienioną w art. 32 pkt 3 lub karę 25 lat pozbawienia wolności, zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem 10 lat od wykonania lub darowania kary albo od przedawnienia jej wykonania. W przypadku skazanego M. B. moment, w którym następuje „wykonanie kary”, określa art. 82 § 1 k.k. stanowiący, że jeżeli w okresie próby i w ciągu 6 miesięcy od jego zakończenia nie odwołano warunkowego zwolnienia, karę uważa się za odbytą z chwilą warunkowego zwolnienia. Skoro w dniu 6 grudnia 2007 r. kara pozbawienia wolności z mocy prawa została uznana za wykonaną, to od tej daty zaczął płynąć okres 10-letni do zatarcia skazania, określony w art. 107 § 1 k.k.

Skoro więc zatarcie tego skazania mogło nastąpić dopiero z dniem 6 grudnia 2017 r., to w czasie popełnienia przez oskarżonego w dniu 24 czerwca 2017 r. przestępstwa, M. B. miał status „sprawcy skazanego na karę pozbawienia wolności w czasie popełnienia przestępstwa”, o którym mowa w art. 69 § 1 k.k. Należy też zwrócić uwagę, że wyrok Sądu Rejonowego w T. zapadł w dniu 11 października 2017 r., zaś uprawomocnił się w dniu 19 października 2017 r. Nie ulega więc wątpliwości, że do tego momentu nie nastąpiło jeszcze zatarcie skazania w sprawie VII K [...], a więc brak było podstaw do skorzystania przez Sąd Rejonowy z instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności z art. 69 § 1 k.k., wymierzonej w niniejszym postępowaniu. W tej sytuacji Sąd nie był uprawniony do uwzględnienia błędnego wniosku prokuratora o skazanie M. B. w trybie konsensualnym, jako że wniosek ten bezpodstawnie przewidywał zastosowanie omawianego środka probacyjnego. Zgodnie z przepisem art. 343 § 7 k.p.k. Sąd powinien był wniosek skierowanego w trybie art. 335 § 1 k.p.k. nie uwzględnić i zwrócić sprawę prokuratorowi w celu dokonania wskazanej przez siebie zmiany. Wobec uprzedniej karalności oskarżonego na karę pozbawienia wolności, orzeczenie wobec niego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania stanowiło rażące naruszenie przepisu art. 69 § 1 k.k., które w sposób oczywisty miało istotny wpływ na treść zapadłego wyroku.

Jak już wcześniej wskazano, pomimo trafnie podniesionego w kasacji zarzutu rażącego naruszenia przepisów prawa przez Sąd Rejonowy w T., Sąd Najwyższy nie mógł uwzględnić kasacji Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego wniesionej na niekorzyść skazanego M. B.. Stało się tak na skutek specyficznej sytuacji prawnej, jaka w międzyczasie wystąpiła w niniejszej sprawie. Należy bowiem zwrócić uwagę, że w chwili obecnej doszło już do zatarcia skazania, co nastąpiło w dniu 6 grudnia 2017 r. Od tego dnia zatem nie można się powoływać na uprzednią karalność skazanego.

Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, jak i w doktrynie prawa karnego, utrwalony jest i jednolicie podzielany pogląd, że zatarcie skazania powoduje, iż skazanie takie uważa się za niebyłe (co wynika wprost z treści art. 106 k.k.). Oznacza to, iż z tym momentem nie dochodzi do wyeliminowania z mocą wsteczną z porządku prawnego wyroku, jako w ogóle

niewydanego, oraz do anulowania wywołanych skazaniem skutków, a wskazuje na to, że od tego momentu skutki te przestają działać na przyszłość, a więc, iż fakt skazania z chwilą jego zatarcia nie może rodzić dla skazanego żadnych negatywnych konsekwencji – a to wobec przywrócenia mu statusu osoby niekaranej. Istnienie zatem przesłanki mówiącej, że „sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był skazany na karę pozbawienia wolności”, powinno być brane pod uwagę zarówno w czasie popełnienia przestępstwa, jak i w chwili orzekania” (por. J. Lachowski [w:] Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Art. 32 – 116. Tom II, (red.) M. Królikowski i R. Zawłocki, Warszawa 2015, s. 380; P. Hofmański, L. K. Paprzycki, A. Sakowicz, [w:] M. Filar (red.), Kodeks karny. Komentarz, WK, 2016, wyd. V, Komentarz do art. 69, teza 5; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2019 r., V KK 71/18, LEX nr 2636207; z dnia 19 stycznia 2016 r., V KK 372/15, KZS 2016, z. 6, poz. 12).

W kasacji wyrażono następujący pogląd – „bez znaczenia (...) pozostaje to, że po wyeliminowaniu z obrotu prawnego prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 11 października 2017 roku, zaskarżonego niniejszą kasacją, nastąpi z mocy prawa zatarcie skazania w sprawie VII K [...] Sądu Rejonowego w T.. Fakt ten nie spowoduje ustania negatywnej przesłanki do warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, gdyż w czasie popełnienia przestępstw w niniejszej sprawie M. B. był skazany na karę pozbawienia wolności. Wówczas nie nastąpiło bowiem zatarcie skazania w sprawie VII K [...] Sądu Rejonowego w T.”.

Trzeba jednak stwierdzić, że z przyczyn podanych powyżej, jest to błędne stanowisko. Skoro bowiem, zarówno w chwili stawiania tego zarzutu w kasacji, jak i w chwili jej rozpoznawania przez Sąd Najwyższy, skazany M. B. był już osobą niekaraną, to nie jest możliwe powołanie się na fakt uprzedniej karalności, a tym samym i fakt popełnienia przestępstwa. Skazany z mocy ustawy nabył status osoby niekaranej. Skoro więc fakt skazania z chwilą jego zatarcia nie może rodzić dla sprawcy żadnych negatywnych konsekwencji, to nie było celowe wniesienie kasacji na niekorzyść tego skazanego, opierającej się na fakcie skazania (które już nie figuruje w Krajowym Rejestrze Karnym). Nie oznacza to jednak, że błąd popełniony przez Sąd Rejonowy w T. stracił charakter rażącego naruszenia prawa (został on

jednak konwalidowany). Należy też zauważyć, że w przypadku podzielenia przez Sąd Najwyższy zarzutu kasacyjnego, uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, doszłoby do dość nietypowej sytuacji, która mogłaby spowodować skutki odmienne od konkluzji skargi Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego. Skoro skazany M. B. uzyskał obecnie status osoby niekaranej, nic nie stoi na przeszkodzie, by Sąd pierwszej instancji po kolejnym rozpoznaniu sprawy wydał takie samo orzeczenie jak poprzednio, ponownie warunkowo zawieszając wykonanie kary pozbawienia wolności. Oczywiście nie można byłoby wykluczyć orzeczenia innej kary, lecz wobec zdezaktualizowania się okoliczności, na którą powoływał się autor kasacji, uchylenie zaskarżonego wyroku było niecelowe.

Podsumowując te rozważania należy stwierdzić, co następuje: **Przesłanka z art. 69 § 1 k.k., dotycząca tego, że „sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był skazany na karę pozbawienia wolności” jest spełniona również w sytuacji, gdy wcześniejsze skazanie na karę pozbawienia wolności uległo zatarciu w momencie orzekania przez sąd. Sąd może więc – gdy inne przesłanki z art. 69 k.k. zostały spełnione – warunkowo zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności wobec takiego sprawcy, gdyż uzyskał on status osoby niekaranej.**

Mając te wszystkie przesłanki na uwadze Sąd Najwyższy oddalił kasację Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego wniesioną na niekorzyść skazanego, a na podstawie art. 638 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążył Skarb Państwa.